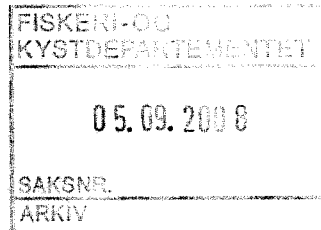

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep.
Grubbegata 1
0032 OSLO

Árvjovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka/Karasjok
Telefovdna +47 78 47 40 00
Telefákssa +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no
NO 974 760 347

ÁŠŠEMEANNUDEADDJ/SAKSBEHANDLER
Camilla Brattland, +47 95 16 89 41
camilla.brattland@samediggi.no

DIN ČUJ./DERES REF.
200800078-/DSO

MIN ČUJ./VÁR REF.
08/2469 - 3
Almmut go válddát oktavuoda/
Oppgis ved henvendelse

BEAIVI/DATO
29.08.2008

Svar på høring om rekruttering i fiskeflåten -etablering som fartøyeier

Sametinget viser til Fiskeri- og kystdepartementets høringsnotat ”Rekruttering i fiskeflåten – etablering som fartøyeier” av 15.mai 2008.

Sametinget har ved tidligere anledninger pekt på nettopp sviktende rekruttering av unge fiskere som en trussel for opprettholdelsen av fiske som en av de viktigste samiske næringene i sjøsamiske områder. Derfor er det positivt at Fiskeri- og kystdepartementet tar utfordringene i forhold til rekruttering til fiskeflåten på alvor. Sametinget vil i det følgende både kommentere departementets forslag generelt og foreslå konkrete endringer.

Generelle kommentarer til høringsnotatet

Notatet drøfter ulike forutsetninger for å etablere seg som fartøyeier gjennom å se på åpne og lukkede fiskerier i fiske på torsk, hyse og sei nord for 62 grader nord. Departementet mener at det ikke er noe prekært behov for rekruttering til fiskeflåten fra et næringsmessig synspunkt, men peker på at det kan være vanskelig for unge å etablere seg som fartøyeier i fiskeflåten på grunn av høye etableringskostnader og lav egenkapital. Ut fra et næringsmessig perspektiv er det derfor ikke ønskelig med et stort antall nyetableringer innenfor gruppen av båter under 15 meter, ettersom intensjonen bak strukturkvoteordningen er å avpasse flåten til ressursgrunnlaget.

Departementet sier at det imidlertid fra et samfunnmessig perspektiv vil være argumenter for å etablere ordninger som gjør etableringen som fartøyeier enklere enn det er i dag. Departementet mener at det

”på sikt vil det likevel kunne være uheldig om inngangsbarrieren blir så vidt høy at fiske med eget fartøy blir en aktivitet forbeholdt de med særlig tilgang på kapital. Dette vil igjen kunne undergrave fellesskapets eierskap til fiskeressursene, og dermed svekke legitimiteten i forvaltningen av disse ressursene” (høringsnotatets s. 50).

Notatet går også gjennom ulike muligheter for tiltak som rekrutteringskvoter og ulike former for finansiell støtte. Departementet mener at ”det ikke er behov for noen storstilte rekrutteringstiltak i denne omgang, og relativt begrensede ordninger vil kunne være tilstrekkelig for å oppnå den ønskede effekten” (høringsnotatets s. 51).

Sametinget savner et uttalt urfolksperspektiv i høringsnotatet, og mener at dette også må være belyst som et perspektiv både næringsmessig og samfunnsmessig. Ifølge NOU2008:5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark har folk bosatt ved fjordene og langs kysten i Finnmark en rett til å kunne begynne som fisker i næringa uten å måtte betale for å kjøpe kvote. Sametinget mener at dette også omfatter hele den sjøsamiske regionen, også utenfor fylket.

Etableringsstipend og tildeling av nye deltakeradganger er etter Sametingets mening gode virkemidler for å lette etablering som fartøyeier i fiskeflåten, sett på bakgrunn av de negative virkningene av de siste tiårs struktureringspolitikk. Sametinget har ikke vært enig i strukturpolitikken som har ført til høye skranker for å etablere seg som fisker i en næring basert på lange tradisjoner for en åpen allmenning. I et samisk perspektiv er det beklagelig at antallet fiskere har gått såpass mye ned som det har gjort, særlig i sjøsamiske områder. Mindre rekruttering til fiskeryrket betyr blant annet tap av tradisjonell kunnskap og rettigheter til fisket for fremtidige generasjoner, i tillegg til utfordringer for bosetting og næringsstruktur i sjøsamiske områder.

Det er derfor på sin plass at det offentlige setter i gang tiltak for å øke rekrutteringen til fiskeflåten. Departementet peker på at kvotegrunnlaget reduseres noe som en konsekvens av ordningen. Dette vil være av underordnet betydning etter Sametingets mening, og kan også løses forvaltningsmessig på andre måter. Særlig for sjøsamiske samfunn vil nyetableringer ha en stor samfunnseffekt fordi dette vil støtte opp under bosetting og næringsstruktur i sårbare lokalsamfunn, samtidig som fiske som næringskombinasjon vil videreføre samiske tradisjoner for ressursbruk og kultur.

De foreslåtte tiltakene fra departementet om etablererstipend og deltakeradganger må derfor ses på som et skritt på veien innenfor den korte tidsperioden tiltakene er ment å gjelde for, inntil rettighetene for kystbefolkningen som fastslått av utvalget bak NOU 2008:5 er anerkjent og tiltakene som er foreslått er satt i verk. Et av forslagene fra utvalget bak NOU 2008:5 er en ny fiskeriforvaltning for Finnmark, som bør tillegges ansvaret for fordeling av kvoter og tillatelser. Den foreslåtte ordningen i høringsnotatet med tildeling av deltakeradganger vil potensielt være noe som i framtida vil kunne administreres av en eventuell ny regional fiskeriforvaltning for Finnmark, jfr NOU 2008:5. Siden fordeling av kvoter og tillatelser er et spørsmål som vil komme opp igjen ved etableringen av en regional fiskeriforvaltning, bør de tenkte tiltakene for rekruttering til fiskeflåten ikke legge noen føringer for en framtidig regional fiskeriforvaltning i sjøsamiske områder.

Kommentarer til kriteriene for deltakelse i ordningene

Når det gjelder departementets forslag om registrering på blad B i fiskermanntallet, ønsker Sametinget at ordningen med etableringsstipend må kunne omfatte også fiskere som deltar på blad A, og ikke begrenses til bare heltidsfiskere. Likedan bør departementet være forsiktig med å begrense kriteriene for deltakelse til å gjelde for de som har fagbrev. Dette vil vanskeliggjøre inngangen til fiskeriene for dem som har en større kulturell enn faglig tilknytning til fiskeriene. Sametinget ser det også som naturlig at det tildeles deltakeradganger og etablererstipend også til andre fiskerier og ikke bare til fiskeriet som er omtalt i høringsnotatet.

Når det gjelder departementets forslag om å bruke kystkommuner som geografisk virkeområde, synes Sametinget at dette er for snevert. Sametinget deler årlig ut tilskudd til blant annet kjøp av fiskebåt gjennom Sametingets virkemiddelordninger. Denne ordningen gjelder innenfor det geografiske virkeområdet for Sametingets stipend- og tilskuddsordninger, som også inkluderer enkelte innlandskommuner. Etter Sametingets erfaring er dette hensiktsmessig på bakgrunn av samiske tradisjoner for å drive kombinasjonsnæring på ressurser både ved kysten og i innlandet, som for eksempel reindrift. Det vil derfor også være ekskluderende overfor næringskombinasjonsutøvere å begrense et slikt etableringsstipend kun til fiskere som er bosatt i en kystkommune og som er registrert på blad B som heltidsfiskere.

Fokuset på kvinner, majoritetsseierskap og de andre kriteriene er imidlertid stort sett i tråd med også Sametingets prioriteringer.

Når det gjelder aktivitetskravet til deltakerordningen synes tre av de siste fem år å være et for strengt krav. Sametinget mener det bør holde med å ha drevet aktivt fiske med eget fartøy minimum ett av de siste tre år.

Sametingets forslag til endringer i deltakerkriteriene for ordningene er derfor som følger (understreket):

Etableringsstipend: kriterier for tildeling

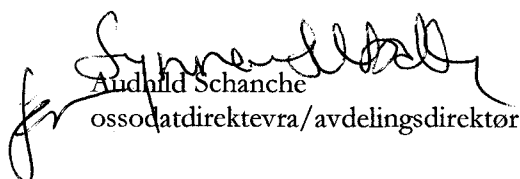
- Søker må være 30 år eller yngre i tildelingsåret.
- Søker må ikke tidligere ha eid majoritetsandel i annet fiskefartøy
- Søker må være oppført på fiskermanntallets blad A eller B
- Søker må ha dokumentert fiskerifaglig tilknytning i form av fagbrev. Stryk. Alternativt forslag: Søker må ha dokumentert fiskerifaglig tilknytning eller relevant fartstid innenfor fisket.
- Søker må være bosatt i en kystkommune eller innenfor det geografiske virkeområdet for Sametingets stipend- og tilskuddsordninger.
- Søker skal ha et klart eierforhold til prosjektet og ha tilfredsstillende tidsressurser til å gjennomføre og iverksette virksomheten
- Prosjektet må inneholde en realistisk finansierings- og forretningsplan som sannsynliggjør lønnsom drift

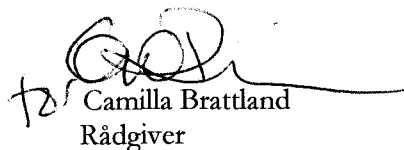
Deltakeradgang, kriterier for tildeling.

- Søker må være 35 år eller yngre i tildelingsåret
- Søker må være oppført på fiskermanntallets blad B
- Søker må ha drevet aktivt fiske med eget fartøy (eierandel større enn 50 prosent) minimum ett av de siste fem år. Årlig fangstverdi i kvalifikasjonsperioden må overstige 50 000 kroner.
- Søker kan ikke tidligere ha eid majoritetsandel i fiskefartøy som har vært tildelt deltakeradgang
- Søker må være bosatt i en kystkommune eller innenfor det geografiske virkeområdet for Sametingets stipend- og tilskuddsordninger.

Sametingets hørings svar er ikke utfyllende på alle punkter. Siden forslagene har konsekvenser for sjøsamisk kultur omfattes de også av konsultasjonsavtalen, og de bør derfor ikke fastsettes før Fiskeri- og kystdepartementet har søkt å komme til enighet med Sametinget om ordningene. Vi ser fram til videre dialog med Fiskeri- og kystdepartementet om dette.

Dearvvuodaiguin/Med hilsen

Audhild Schanche
ossodatdirektevra/avdelingsdirektør

Camilla Brattland
Rådgiver